Protos.
Arsenie Muscalu

Despre ispite

În drumul lui către Dumnezeu, în căutările lui, în calea vieţii lui, omul are a se întâlni, negreşit, cu mulţimea ispitelor. În general, numim ispită tot ceea ce ademeneşte, tot ceea ce amăgeşte pe om spre a-l atrage în păcat. Numim, de asemenea, ispită şi orice piedică pe care o întâmpină omul în încercarea lui de a săvârşi binele, orice piedică pe care o întâmpină el în încercarea de a împlini voia lui Dumnezeu. Un sens, acum uşor învechit, al cuvântului ispită era şi acela de: cercetare, examinare, încercare. După acest înţeles al cuvântului, acţiunea de a ispiti un tânăr învăţăcel (un elev, un student, etc.), acţiune pusă pe seama unui profesor şi desfăşurată în cadrul procesului de învăţare ce are loc într-o şcoală oarecare, poate să însemne examinarea învăţăcelului, evaluarea gradului în care el şi-a însuşit cunoştinţele predate sau a stadiului la care a ajuns în cadrul procesului de învăţare.

Cuvântul nostru despre ispite vom încerca să-l dezvoltăm pe două coordonate: vom numi propriu-zis „ispită" tot ceea ce ademeneşte, tot ceea ce amăgeşte şi atrage pe om spre păcat sau tot ceea ce i se pune ca piedică în calea săvârşirii binelui şi vom numi „încercare" tot ceea ce i se întâmplă omului în viaţă la un moment dat, pe calea apropierii lui de Dumnezeu, spre întărire în credinţă, spre desăvârşire sau, alteori, spre probare spre „examinare", spre dezvăluire a adevăratei lui stări interioare, a adevăratei stări a lucrurilor (în sens moral).

Ca într-un fel de paranteză, să spunem că acest fel de situaţii, când ne este dată o încercare spre dezvăluirea adevăratei noastre stări interioare, poate să însemne o judecată mai înainte de Judecată – o „judecată particulară" desfăşurată cât timp suntem în această viaţă (spre deosebire de judecata particulară despre care ne învaţă Biserica şi ne spune că se desfăşoară prin intermediul îngerilor buni şi a celor răi imediat după moarte, după ieşirea sufletului din trup), „judecată" rânduită de Dumnezeu pentru trezirea noastră: modul cum reacţionăm în încercare (după Dumnezeu sau, dimpotrivă, în afara voii Lui) ne oferă prilejul, dacă voim şi dacă nu ne îndreptăţim pe noi înşine, să ne dăm singuri „sentinţa" (în sensul de

a ne conștientiza starea interioară, cel mai adesea dezastruoasă, ascunsă altfel în împrăștierea și confuzia și întunericul în care trăim zilnic), având timpul și prilejul de a schimba această sentință, atunci când ea este nefavorabilă, prin pocăință (spre deosebire, iarăși, de judecata particulară de după moarte, la care nu mai este cu putință pocăința).

„...intuim că în spatele ispitelor se află întotdeauna fie o înclinație rea, o pornire păcătoasă a omului, fie lucrarea ispititorului celui dintru început, a amăgitorului primilor oameni, adică lucrarea diavolului, iar în spatele încercărilor îl putem afla, deși nu întodeauna, pe Dumnezeu."

Continuând să depănăm șirul gândurilor noastre în legătură cu ispitele și încercările, vom spune că având credință în Dumnezeu, în lucrarea Lui proniatoare asupra omului și asupra întregii creații și cunoscând că omul a fost zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ca persoană rațională și liberă, deja intuim că în spatele ispitelor se află întotdeauna fie o înclinație rea, o pornire păcătoasă a omului, fie lucrarea ispititorului celui dintru început, a amăgitorului primilor oameni, adică lucrarea diavolului, iar în spatele încercărilor îl putem afla, deși nu întotdeauna, pe Dumnezeu.

Sfântul Apostol Iacov spune: „Nimeni să nu zică, atunci când este ispitit: De la Dumnezeu sunt ispitit, pentru că Dumnezeu nu este ispitit de rele și El Însuși nu ispitește pe nimeni. Ci fiecare este ispitit când este tras și momit de însăși pofta sa" (Iacov I, 13-14).

Iar Sfântul Apostol Petru în *Întâia Epistolă Sobornicească* spune: „Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită" (I Petru V, 8).

Pe de altă parte, ca exemple edificatoare cu privire la încercările prin care întotdeauna au trecut oamenii lui Dumnezeu, le avem pe cele enumerate de Sfântul Apostol Pavel în capitolul XI al *Epistolei către Evrei* din care citățm doar versetul 17, în care este vorba despre dreptul Avraam: „Prin credință, Avraam, când a fost încercat, a adus pe Isaac (jertfă). Cel ce primise făgăduințele aducea jertfă pe fiul său unul născut!".

Un exemplu cutremurător, în acest sens, este și cel al dreptului Iov despre care Sfântul Apostol Iacov vorbește astfel: „Iată, noi fericim pe cei ce au răbdat: ați auzit de răbdarea lui Iov și ați văzut sfârșitul hărăzit lui de Domnul; că mult-milostiv este Domnul și îndurător" (Iacov V, 11).

Poate să pară, așa cum am prezentat lucrurile până acum, că este destul de ușor să deosebim între ispite și încercări. Dar nu este așa! Sfântul Ioan Scărarul spune: „Cuvântul despre judecățile lui Dumnezeu și despre căderi e întunecos și neînțeles de niciun suflet. Nu știm care sunt căderile care ni se întâmplă din negrijă, care din părăsirea din iconomie (cu un rost

bun), care din pricina întoarcerii lui Dumnezeu de la noi”[1]. Ceea ce spune aici Sfântul Ioan Scărarul despre judecățile lui Dumnezeu și despre căderi se poate înțelege ca fiind adevărat și cu privire la încercări și ispite.

Sfântul Ioan Scărarul adaugă totuși că în privința căderilor petrecute din iconomie (adică dintr-o rânduială, dintr-o judecată sau dintr-o voie oarecare a lui Dumnezeu) există un semn de recunoaștere: „Dar cineva ne-a povestit că cele ce ni se întâmplă din iconomie, pricinuiesc o întoarcere grabnică. Căci nu îngăduie Dumnezeu, care ne-a predat lor, să fim ținuți mult de ele”[2].

Poate că nu ar fi nepotrivit să ne oprim acum puțin atenția asupra cuvintelor cuprinse în rugăciunea domnească (Tatăl nostru): „și nu ne duce pe noi în ispită” (Matei VI,13), cuvinte care stârnesc uneori o nedumerire: Ne poate duce în ispită Tatăl nostru Cel ceresc? În lumina celor spuse de Sfântul Apostol Iacov și anume că: „Dumnezeu nu este ispitit de rele și El Însuși nu ispitește pe nimeni” (Iacov I,13) și în lumina celor spuse de Sfântul Ioan Scărarul că El ne lasă uneori pradă căderilor potrivit unor judecăți ale Lui, necuprinse de mintea noastră, dar și în acord cu tâlcuirile multor Sfinți Părinți ai Bisericii, putem înțelege că: „nu ne duce pe noi în ispită” este un „cuvânt” care ne învață să ne cunoaștem slăbiciunea, să nu ne aruncăm din trufie în lupte și încercări peste puterea noastră, ci să rugăm pe Dumnezeu să privească cu milă la slăbiciunea noastră, să nu îngăduie încercări din care nu ar ieși la iveală decât puținătatea credinciosiei și puținătatea iubirii noastre față de El, să nu ne lase să cădem atunci când suntem ispitiți. Îndreptăm, deci, astfel cererea noastră către Tatăl nostru Cel ceresc, izvorâtă din cunoașterea smerită a propriei slăbiciuni, de a nu fi supuși încercărilor, sau, dacă aceasta nu se poate, de a nu fi lăsați să cădem atunci când suntem încercați sau ispitiți, știind bine că aceasta s-ar întâmpla, știind bine că am cădea dacă am fi lăsați la puterea noastră.

...„nu ne duce pe noi în ispită” este un „cuvânt” care ne învață să ne cunoaștem slăbiciunea, să nu ne aruncăm din trufie în lupte și încercări peste puterea noastră, ci să rugăm pe Dumnezeu să privească cu milă la slăbiciunea noastră, să nu îngăduie încercări din care nu ar ieși la iveală decât puținătatea credinciosiei și puținătatea iubirii noastre față de El...

Exprimarea cauzală (ca și când Tatăl ceresc ar fi cauza ispitirii, ca și când El ar fi cel care „duce în ispită”) nu trebuie să ne deruteze: rugăciunea nu este ca un discurs care are pretenția unei exprimări sistematice a ideilor, cu o logică și cu o explicare a lor riguroasă și amănunțită. Rugăciunea are un ritm al ei interior, are laconismul ei, ea spune multe fără cuvinte,

1 SFÂNTUL IOAN SCĂRARUL, *Filocalia*, vol. IX, EIBMBOR, București, 1980, p.151.

2 *Ibidem*.

presupune multe fără a le exprima cu rigoarea logică a unui discurs bine alcătuit, având în același timp o coerență și o logică proprii, interioare, izvorâte din așezarea rugătorului în relație personală cu Dumnezeu, din starea lui cu sufletul în fața lui Dumnezeu, Care îl privește cu dragoste și „Care plinește cererile mai înainte de cerere”[3].

Revenind la problematica deosebirii, a discernerii între încercări și ispite, cred că e potrivit să spunem că nu numai bogăția de necuprins cu mintea omenească și adâncimea de neajuns a judecăților lui Dumnezeu fac să ne fie practic cu neputință să înțelegem până la capăt diferitele situații de viață, să înțelegem ce anume este și ce anume nu este ispită sau încercare, ci și înclinația de a ne găsi singuri scuze și de a învinovăți pe alții pentru greșelile noastre, înclinație puternic înrădăcinată în noi, ne aruncă în confuzie. De aceea și facem un anume abuz: la orice mică greșeală, în orice mică situație sau întâmplare în urma căreia a ieșit la iveală vreun defect al nostru, suntem tentați să exclamăm: „Ispită!”. Adică asemenea Evei în Rai, care a dat vina pe ispititorul pentru greșeala ei, dăm și noi vina pe cineva sau ceva exterior pentru cele petrecute, iar aceasta devenind un obicei, ajungem să nu mai înțelegem cu adevărat unde este greșeala noastră, unde este vorba de o ispită sau unde este vorba de o încercare.

Și pentru că am amintit de Eva și de ispita ei, să încercăm să privim mai îndeaproape la cele petrecute cu protopărinții noștri în Rai, fapt care ne va ajuta să înțelegem mai multe cu privire la ispite și încercări. Să numim „încercare” porunca lui Dumnezeu dată primilor oameni: „Din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mâncați!” (Facerea II, 17), aceasta ne-ar putea ajuta să înțelegem ceva despre „firea” încercărilor, despre rostul lor.

Este limpede că Dumnezeu a avut grijă de primii oameni și nu i-a supus unei încercări peste care nu puteau trece. Din însăși istorisirea Sfintei Scripturi și din tâlcuirile Părinților Bisericii noastre (vezi, de exemplu, meditațiile Sfântului Ierarh Inocențiu al Odessei la căderea lui Adam[4]), înțelegem mai întâi că porunca (încercarea) era absolut necesară, pentru că altfel omul, abia zidit, nu ar fi avut prilejul să se întărească, să crească, să-și exerseze sau să își pună în lucrare puterile sufletești sădite în el și apoi înțelegem că Dumnezeu a luat toate măsurile care țineau de El, ca nimic rău să nu se întâmple, l-a apărat din toate părțile pe om, arătându-i ce se va întâmpla dacă va încălca porunca, că va simți primejdia morții, pe care o va și gusta, dăruindu-i desfătarea prin toți ceilalți pomi ai Raiului și în multe alte feluri, singurul lucru pe care ar mai fi trebuit să-l facă pentru a împiedica pe om să cadă fiind doar acela de a-i lega voința, de a-i lua libertatea, lucru care era cu neputință să-l facă, pentru că ar fi fost tot una cu uciderea omului pe care l-a zidit, cu anihilarea lui ca ființă capabilă de iubire și menită deplinei bucurii și fericiri, tocmai în virtutea raționalității și libertății lui.

În încercări, de bună seamă, Dumnezeu nu poate fi asemănat cu cineva care dintr-un fel de capriciu testează devotamentul față de sine al prietenului său, sau cu cineva care privește cu un fel de curiozitate la cele ce se vor întâm-

„...să observăm că răul, ispita, ispititorul, reușește să ne amăgească luând, întotdeauna, chipul binelui.”

3 *Penticostar*, IBMBOR, București, 1999, „Rugăciunea I din Slujba Vecerniei (a plecării genunchilor)”, p.329.

4 SFÂNTUL INOCENȚIU, Arhiepiscopul Odessei, *Despre căderea Protopărintelui Adam, păcat moarte și înviere*, Editura Pelerinul, Iași, 2012, pp. 13-23.

pla cu cel supus încercării, ci ar putea fi, mai degrabă, asemănat cu o mamă care știe că fiul ei, copilul ei, are un drum primejdios de parcurs, drum ce nu se poate să nu fie făcut, ca un fel de „mergere pe sârmă" deasupra unui hău, iar ea stă tremurând, cu amândouă mâinile întinse asupra lui, dorind să îl prindă atunci când el se va împiedica, spre a nu se zdrobi cu totul în căderea lui. Acestea sunt câteva lucruri pe care le putem înțelege despre „firea" încercărilor, pornind de la cele petrecute cu primii oameni.

Dacă ar fi să spunem ceva, tot în acest context, despre ispite, despre felul cum se insinuează ele în viața noastră, despre felul cum acționează ispititorul spre a ne atrage în păcat, cred că ar fi potrivit să observăm că răul, ispita, ispititorul, reușește să ne amăgească luând, întotdeauna, chipul binelui. De Eva s-a apropiat șarpele în Rai purtând chipul bunăvoinței, luând masca purtării de grijă, a preocupării pentru binele ei și al lui Adam. Parafrazând, am putea prezenta acțiunea ispititorului sau am putea explicita cuvântul adresat de către el Evei (Facerea III,1) în felul următor: „Cum îți este? Nu-i așa că te simți îngrădită de opreliștea lui Dumnezeu? De ce a zis Dumnezeu să nu mâncați din toți pomii Raiului? De ce să-ți fie ceva interzis? De ce să nu te bucuri în deplină libertate de toată frumusețea și de toate cele plăcute care te înconjoară?"

Scopul ispititorului era, după tâlcuirile Părinților Bisericii, să intre în discuție, în legătură cu primii oameni, să afle de la ei ceva despre taina vieții lor în Rai, despre taina legăturii lor cu Dumnezeu, el neștiind, de fapt, ce poruncă primiseră Adam și Eva de la Dumnezeu. Aflând aceasta de la femeie, datorită naivității, dar și datorită imprudenței ei, aflând că doar din pomul cunoștinței fuseseră sfătuiți să nu mănânce, acum ispititorul știe unde să lovească și reușește să amăgească pe protopărinți atrăgându-i în păcat.

Și în prezent, ca și în trecut, de oamenii care își duc viața în curăție, în nevinovăție, ispititorul se apropie punându-și masca unui prieten. Nu-l îndeamnă pe omul care trăiește în curăție să săvârșească un rău, un păcat vădit; nu-i spune: „Du-te și fură!" sau „Du-te și desfrânează!" sau „Ucide!", ci se apropie de el cu binișorul și prin gânduri viclene, aproape insesizabile, îi sădește năzuința spre un „bine" pe care nu îl are, spre ceva măreț (dar care există doar în imaginație, în închipuire), îi aprinde entuziasmul pentru ceva ce pare atât de înalt și de vrednic de a fi dobândit, spre ceva ce pare atât de important încât, fără de el, nu se poate trăi și pentru dobândirea căruia nici un preț nu este prea scump pentru a fi plătit. Are grijă ispititorul ca după ce a aprins entuziasmul și fantezia omului pe care îl amăgește, să-l facă să nu observe că, pentru atingerea scopului său „măreț", este silit de împrejurări să apeleze la mijloace prin care este încălcată voia lui Dumnezeu, sunt încălcate poruncile dumnezeiești și așa ajunge omul

să săvârşească mulţime de păcate: minciuni, viclenii, neascultări, răutăţi, bârfe şi altele asemenea sau mai mari, părându-i că acestea sunt nimicuri în raport cu binele măreţ pe care îl urmăreşte.

Într-un sfârşit, omul se va trezi că binele spre care năzuia a fost doar o himeră, va conştientiza că a fost amăgit şi că a pierdut raiul (starea interioară de pace şi bucurie pe care o avea atunci când conştiinţa lui era curată) iar sufletul îi este acum, după săvârşirea păcatelor, care mai înainte îi păreau a fi o nimica-toată, întunecat şi împovărat.

Cel descris mai sus este, în general, modul în care ispititorul atacă pe oamenii care duc o viaţă curată. Dar el atacă pe fiecare potrivit cu, să zicem, starea lui morală: altfel îi atacă pe cei care zac în robia păcatului şi nici nu se gândesc să se elibereze de acesta, altfel pe cei care îşi conştientizează starea de robie şi doresc să se elibereze de sub stăpânirea păcatului, dar nu întreprind nimic hotărât în această privinţă, altfel pe cei care, după eliberarea din robia păcatului şi dobândirea virtuţilor, cad din nou în păcat şi altfel pe cei care, dobândind virtuţile şi statornicindu-se în bine, ajung apoi prin mândrie să prefacă însuşi binele dobândit într-un prilej de păcat[5].

Pe cei care zac în robia păcatului şi nici nu se gândesc să se elibereze din această robie, diavolul îi ispiteşte în sensul că, folosindu-se de înclinarea lor spre păcat, le aranjează şi le înlesneşte noi şi noi prilejuri de a păcătui, având grijă în acelaşi timp să şteargă din mintea lor orice gând bun, să le abată atenţia de la orice situaţie sau întâmplare care ar putea să le insufle vreo bună dorinţă, vreun gând de a se elibera de păcat, cufundând astfel pe om din întuneric, într-un întuneric şi mai adânc.

Pe cei care îşi conştientizează starea de robie, starea sufletească păcătoasă şi care doresc să se elibereze de această stare, dar nu fac nimic hotărât în această privinţă, diavolul îi ispiteşte cu amânarea, mângâindu-i mincinos că încă mai este timp, că astăzi vor mai păcătui eventual pentru... „ultima oară", iar mâine se vor îndrepta, dar întotdeauna „mâine!" şi niciodată „astăzi!"

Pe cei care cu hotărâre s-au eliberat din robia păcatului şi au pornit pe calea binelui, diavolul îi ispiteşte adesea să săvârşească binele după mintea lor, să se încreadă în discernământul lor, neglijând să ceară sfatul cuiva care i-ar putea sfătui spre cele bune sau chiar evitând să se aşeze sub ascultarea cuiva prin care, cu harul lui Dumnezeu, să poată fi ales binele adevărat de un bine aparent, înşelător, astfel ajungând să cadă din nou în păcat.

În sfârşit, diavolul nu se sfieşte să atace nici pe cei care au urcat toată scara virtuţilor şi care pare că s-au statornicit în bine, făcându-i să pună

5 *Războiul nevăzut*, Ediţia Sfântului Teofan Zăvorâtul, Editura Mănăstirii Sihastria, 2013, p. 129.

„...altfel îi atacă pe cei care zac în robia păcatului și nici nu se gândesc să se elibereze de acesta, altfel pe cei care își conștientizează starea de robie și doresc să se elibereze de sub stăpânirea păcatului, dar nu întreprind nimic hotărât în această privință, altfel pe cei care, după eliberarea din robia păcatului și dobândirea virtuților, cad din nou în păcat și altfel pe cei care, dobândind virtuțile și statornicindu-se în bine, ajung apoi prin mândrie să prefacă însuși binele dobândit într-un prilej de păcat”

pe seama propriei vrednicii și priceperi binele dobândit și astfel să piardă totul, cufundându-se în trufie.

Din toate aceste curse ale amăgitorului, iubirea lui Dumnezeu caută să scoată pe om și îi trimite neîncetat oameni care să îl ajute, ocazii și prilejuri ca el să se trezească din păcat sau îl înrăurește prin Sfinții Săi Îngeri, prin gândurile bune insuflate de ei, ca, cu orice chip, să-l mântuiască. Depinde de om dacă se va deschide să primească bunele insuflări, dacă se va hotărî să asculte de îndemnurile cele bune.

Prinși uneori, sau poate de multe ori, în cursele înșelătorului, e bine să nu uităm sfatul Sfântului Ioan Scărarul care ne învață: „Să nu te tulburi de cazi în fiecare zi, nici să ieși din luptă. Ci stai bărbătește și, cu siguranță, îngerul care te păzește va prețui răbdarea ta. Rana ta este ușor de tămăduit cât este încă proaspătă și caldă”[6].

Dar chiar și dacă rana noastră sufletească nu mai este „proaspătă și caldă”, ci, cu vremea, s-a învârtoșat, s-a infectat, datorită amânărilor și nepăsărilor noastre, să nu ne descurajăm. Într-adevăr, spune tot Sfântul Ioan Scărarul: „multe se fac cu vremea de nevindecat. Dar la Dumnezeu toate sunt cu putință (Matei XIX,26). Dracii spun, înainte de cădere, că Dumnezeu e iubitor de oameni, dar după cădere spun că e aspru”[7]. Să nu-i ascultăm! Ci, cât încă nu am căzut, să ne străduim să ne păzim cu grijă de păcat, iar dacă, amăgiți fiind, totuși am păcătuit, să nu lăsăm să intre în suflet gândul descurajator că Dumnezeu e aspru și neîndurător, ci să punem ca pavăză împotriva deznădejdii încrederea în iubirea Lui de oameni.

Să revenim acum la problema discernerii, a deosebirii între ispite și încercări. Deja am spus că este greu și poate că uneori chiar cu neputință să deosebim între ele. Înțelepciunea, luminată de Dumnezeu, a Părinților noștri, ne ajută totuși să aruncăm o lumină a înțelegerii și asupra acestei probleme. Vom cita pe Sfântul Isaac Sirul care spune că încercările sunt partea prietenilor lui Dumnezeu, care sunt cei smeriți la cuget, iar ispitele sunt partea celor mândri, numiți de el, dușmani ai lui Dumnezeu.

După Sfântul Isaac, „încercările ce sunt aduse de toiagul duhovnicesc spre înaintarea și creșterea sufletului, prin care se deprinde și se probează sufletul ce se nevoiește, sunt acestea: pregetarea, îngreunarea trupului, moleșeala mădularelor, trândăvia, zăpăceala cugetării, închipuirea slăbi-

6 SFÂNTUL IOAN SCĂRARUL, *Filocalia*, vol. IX, EIBMBOR, București, 1980, p. 152.

7 SFÂNTUL IOAN SCĂRARUL, *Filocalia*, ... p. 152.

ciunii trupului, încetarea nădejdii pentru o vreme, întunecarea gândurilor, lipsa unui ajutor omenesc, lipsa celor trebuincioase trupului şi cele asemenea acestora. Din aceste ispite omul dobândeşte un suflet însingurat şi părăsit şi o inimă omorâtă şi smerită. Şi prin acestea este pus la încercare dacă vine la dorirea Ziditorului. De aceea, Purtătorul de grijă le rânduieşte pe acestea spre puterea şi trebuinţa celor ce le primesc pe ele. În ele sunt amestecate mângâierea şi strâmtorările, lumina şi întunericul, războaiele şi ajutoarele şi, scurt vorbind, îngustarea şi lărgimea. Ele (de se folosesc spre bine) sunt semnul sporirii omului prin ajutorul lui Dumnezeu"[8]. Părintele Dumitru Stăniloae, într-o notă la acest cuvânt al Sfântului Isaac Sirul[9], observă că, totuşi, cele enumerate de el aici şi numite încercări, primesc o ultimă calificare prin voinţa omului: dacă omul se foloseşte de ele pentru a se apropia de Dumnezeu, le putem numi pe bună dreptate „încercări", dar dacă omul, trecând prin toate acestea, se desparte de Dumnezeu prin cârtire sau nerăbdare, prin necredinţă, ele devin, de fapt, „ispite".

Vorbind apoi şi despre ispite, Sfântul Isaac spune: „Iar ispitele venite prin părăsirea lui Dumnezeu, împotriva celor neruşinaţi ce se înalţă în cugetele lor în faţa lui Dumnezeu şi nedreptăţesc această bunătate prin mândria lor, sunt acestea: ispitele arătate ale dracilor, care sunt şi ele mai presus de hotarul puterilor sufletului, lipsirea de puterile înţelepciunii aflătoare în ei, simţirea năprasnică a nălucirii curviei, îngăduită împotriva lor spre smerirea trufiei lor, mânierea grabnică, voinţa de a impune voia lor, de a se certa prin cuvinte, de a certa, dispreţuirea inimii, desăvârşita amăgire a minţii, hule împotriva numelui lui Dumnezeu, gânduri nebuneşti pricinuitoare de râs, mai bine zis de plâns, faptul de a se face de râsul oamenilor şi de a-şi pierde cinstea lor, de a se face de ruşine şi de ocară prin lucrarea dracilor în multe feluri, în chip ascuns şi arătat, pofta de a se amesteca şi a petrece cu lumea, de a grăi şi vorbi aiurea totdeauna, în chip nebunesc, şi de a născoci pururea vreo noutate printr-o prorocie mincinoasă, de a făgădui multe peste puterea proprie. Şi acestea sunt cele sufleteşti.

Iar în cele trupeşti i se ivesc unuia ca acesta întâmplări dureroase ce stăruie pururea în împletire cu el şi sunt anevoie de destrămat, întâlniri cu oameni răi şi necredincioşi; ba i se întâmplă să cadă pe mâinile unor oameni ce-l necăjesc, să i se clatine inima mereu, şi dintr-o dată, fără pricină, din frica lui Dumnezeu. Aceştia pătimesc de multe ori căderi mari de pe stânci şi de pe locuri înalte şi alte asemenea acestora, ce li se întâmplă spre zdrobirea trupului. Şi, în sfârşit, lipsa celor ce-i pot sprijini inima din

8 *Filocalia*, vol X, EIBMBOR, Bucureşti, 1981, p. 244.

9 *Filocalia*, vol X, ... p. 244.

puterea lui Dumnezeu și a nădejdii credinței lor; și, pe scurt, câte neputințe mai presus de putere sunt aduse asupra lor, împreună cu cele din ei. Toate acestea câte le-am înșirat și le-am numărat fac parte din felurile ispitelor mândriei.

Iar începutul acestora se iveşte în om când începe să se socotească pe sine înțelept în ochii săi. Și acesta se mișcă în toate aceste rele după măsura primirii unor astfel de gânduri ale mândriei.

Drept aceea, cunoaşte din felurile ispitelor căile ușurătății cugetării tale. Iar de vezi vreunele din aceste încercări amestecate în încercările spuse mai înainte de ele, cunoaşte că în măsura în care ai din acestea, în aceeași măsură s-a cuibărit în tine mândria”[10].

Aflându-ne, așadar, în viața noastră pământească înconjurați de încercări și de ispite, ne căutăm mântuirea. Necazurile și greutățile, uneori, ne vor descumpăni și ne vom afla, poate, în primejdia de a ne îndoi de purtarea de grijă și de iubirea lui Dumnezeu față de noi. E important să înțelegem adevărata semnificație a lor (a greutăților și necazurilor). Prin ele Domnul ne conduce la mântuire: „Acum oamenii s-au făcut mândri, spune Sfântul Siluan Athonitul, și nu se mântuiesc decât prin durere și pocăință, dar la dragoste, foarte cu anevoie va ajunge cineva”[11].

Să primim cu recunoștință, din mâna iubitoare a Domnului, medicamentele potrivite pentru vindecarea acestei boli mortale a sufletelor noastre, mândria. Sfântul Siluan deplânge faptul că neînțelegând chemarea la smerenie, nedescoprerind binecuvântarea ascunsă în necazuri și încercări „mulți deznădăjduiesc și pier. Sufletul lor se sălbăticește și nu mai vrea nici să se roage, nici să citească, nici să se mai gândească la Dumnezeu”[12].

De toate acestea să fim păziți prin ajutorul de la Dumnezeu și să trăim durerile ca pe niște dureri ale nașterii întru viața cea veșnică și fericită.

10 *Filocalia*, vol X, ..., pp. 245-246

11 Arhim. Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, Editura Accent Print, Suceava, 2013, p.385.

12 Arhim. Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, ... p.45.